



Procjena povećanja broja potrošača i potencijala potrošnje hrane i pića u turističkoj sezoni

-
- Sezonalnost turizma
 - Potencijal turističke potrošnje – segment hrane i pića
 - Simulacija povećanja broja stanovnika u priobalnim županijama
 - Simulacija povećanja potrošnje u segmentu hrane i pića u priobalnim županijama
 - Simulacija rasta potencijala potrošnje hrane i pića na razini gradova/općina
 - Zaključak

Srpanj 2017.



Sezonalnost turizma

Turizam je djelatnost koja ima značajnu ulogu u hrvatskom gospodarstvu i njegova važnost sve više raste. Utjecaj turizma vidljiv je putem niza gospodarskih varijabli, što se posebno ističe za vrijeme turističke sezone kada se povećava zaposlenost, jača vrijednost kune, a promet u trgovini na malo upravo je u tim ljetnim mjesecima najveći u godini.

U Hrvatskoj je 2016. godina zabilježena kao rekordna prema broju međunarodnih turističkih dolazaka (15,6 milijuna stranih turista) te prema broju ukupnih turističkih noćenja (78,0 milijuna).

Deset najznačajnijih emitivnih tržišta u strukturi noćenja stranih turista posljednjih nekoliko godina čine turisti iz istih zemalja: Njemačka, Slovenija, Austrija, Češka, Italija, Poljska, Slovačka, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Mađarska. Turisti iz spomenutih deset zemalja ostvare oko 78% noćenja stranih turista, s time da samo turisti iz Njemačke, Slovenije i Austrije zajedno ostvare gotovo 43% noćenja stranih turista, što govori u prilog homogenosti emitivnih tržišta i negativnim aspektima te ovisnosti.

Kalendarski gledajući, najviše noćenja tijekom godine ostvari se u kolovozu – više od 32%. Naime, u kolovozu se u 2016. godini ostvarilo oko 23,98 milijuna noćenja stranih turista, a čak 94,7% od toga broja ostvareno je u šest priobalnih županija, i to ovim redom: Istarska županija 7,40 milijuna noćenja stranih turista, Splitsko-dalmatinska 4,77 milijuna noćenja stranih turista, Primorsko-goranska 4,40 milijuna, Zadarska županija 2,78 milijuna, Šibensko-kninska 1,65 milijuna te Dubrovačko-neretvanska 1,75 milijuna.

Potencijal turističke potrošnje – segment hrane i pića

Naglašena prostorno-vremenska koncentracija turističke sezone bitna je za procjenu potencijala potrošnje u maloprodaji (ali i u ugostiteljstvu), odnosno simulaciju rasta potencijala potrošnje temeljem porasta broja stanovnika na nekom prostoru (županiji/gradu/općini) uslijed dolaska i noćenja domaćih i stranih turista.

Prema podacima nekih od vodećih trgovačkih lanaca u Hrvatskoj, zamjetno je da je na vrhuncu turističke sezone, u kolovozu, prosječan mjesečni promet u segmentu hrane i pića u trima najvažnijim turističkim županijama (Istarskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj), veći za 70-130% u odnosu na prosječan godišnji mjesečni promet u tim županijama. Segment hrane i pića uzima se iz razloga što za njega postoji i procjena prosječnoga dnevnog izdatka po turistu. Naime, prema podacima Instituta za turizam, prosječna dnevna potrošnja turista tijekom ljetnih mjeseci jest oko 66 eura. Od 66 eura, 55% odvaja se za smještaj, 18% (oko 12 eura, odnosno oko 91 kn) na hranu i piće izvan objekta te 27% za sve ostalo. (Vidi: Tablica 1).

Tablica 1: POTROŠNJA U DESTINACIJI – prosječni dnevni izdaci po osobi

	EUR po osobi	Udio
Prosječna dnevna potrošnja po osobi	66	100%
Smještaj	36	55%
Hrana i piće izvan objekta	12	18%
Ostalo (kupnja, sport, zabava, kultura, izleti...)	18	27%

Izvor: Institut za turizam: Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj; travanj 2015.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

S obzirom na to da je okvirna procjena dnevne potrošnje domaćega kupca u segmentu hrane i pića malo ispod 40 kn, **kupovna moć, odnosno potrošnja stranog turista u odnosu na domaćeg kupca (domicilnog stanovnika i domaćeg turista), u segmentu hrane i pića, jest oko 2,4 puta veća.**

Navedeni podaci o razlici u potrošnji mogu poslužiti, primjerice, maloprodajnim lancima, i to za procjenu da li i koliko im povećani sezonski promet u segmentu hrane i pića prati povećanu kupovnu moć u turističkoj sezoni.

Simulacija povećanja broja stanovnika u priobalnim županijama

Kako bi se mogla napraviti simulacija povećanja ukupnog potencijala potrošnje u segmentu hrane i pića u odnosu na razdoblje izvan sezone u pojedinoj županiji/gradu/općini, potrebno je prvo procijeniti povećanja populacije u pojedinoj županiji/gradu/općini temeljem dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista.

Tablica 2: PROCJENA POVEĆANJA BROJA STANOVNIKA ZBOG TURISTIČKIH NOĆENJA U 2017.

Županija/grad/općina	2017.	
	srpanj	kolovoz
PRIMORSKO-GORANSKA	48%	54%
Mali Lošinj	235%	262%
Crikvenica	168%	190%
ZADARSKA	56%	62%
Zadar	19%	21%
Nin	388%	461%
ŠIBENSKO-KNINSKA	52%	58%
Šibenik	32%	36%
Vodice	143%	163%
SPLITSKO-DALMATINSKA	35%	38%
Split	8%	9%
Makarska	98%	109%
ISTARSKA	107%	123%
Rovinj	207%	248%
Medulin	389%	447%
DUBROVAČKO- NERETVANSKA	47%	51%
Dubrovnik	53%	56%
Orebić	203%	223%
Izvor: DZS; Izračun: HGK		

Za turističku sezonu 2017. godine napravili smo procjenu povećanja broja stanovnika i to temeljem vrlo konzervativne procjene porasta broja noćenja od 5% u odnosu na prošlogodišnju sezonu te temeljem broja stanovnika u nekoj županiji/gradu/općini prema popisu stanovništva iz 2011. godine. **U procjeni smo uzeli u obzir, pored županija, po dva naselja u svakoj priobalnoj županiji, a u kojima se ostvaruje najveći broj noćenja u toj županiji.**

Prema Grafu 1 i Tablici 2, uočljivo je da se raspon očekivanog povećanja broja stanovnika u kolovozu 2017. temeljem dolazaka i noćenja turista u županijama u jadranskoj Hrvatskoj, kreće **od 38% u Splitsko-dalmatinskoj do 123% u Istarskoj.** U srpnju se očekuje nešto manji rast, od 35% u Splitsko-dalmatinskoj do 107% u Istarskoj županiji.

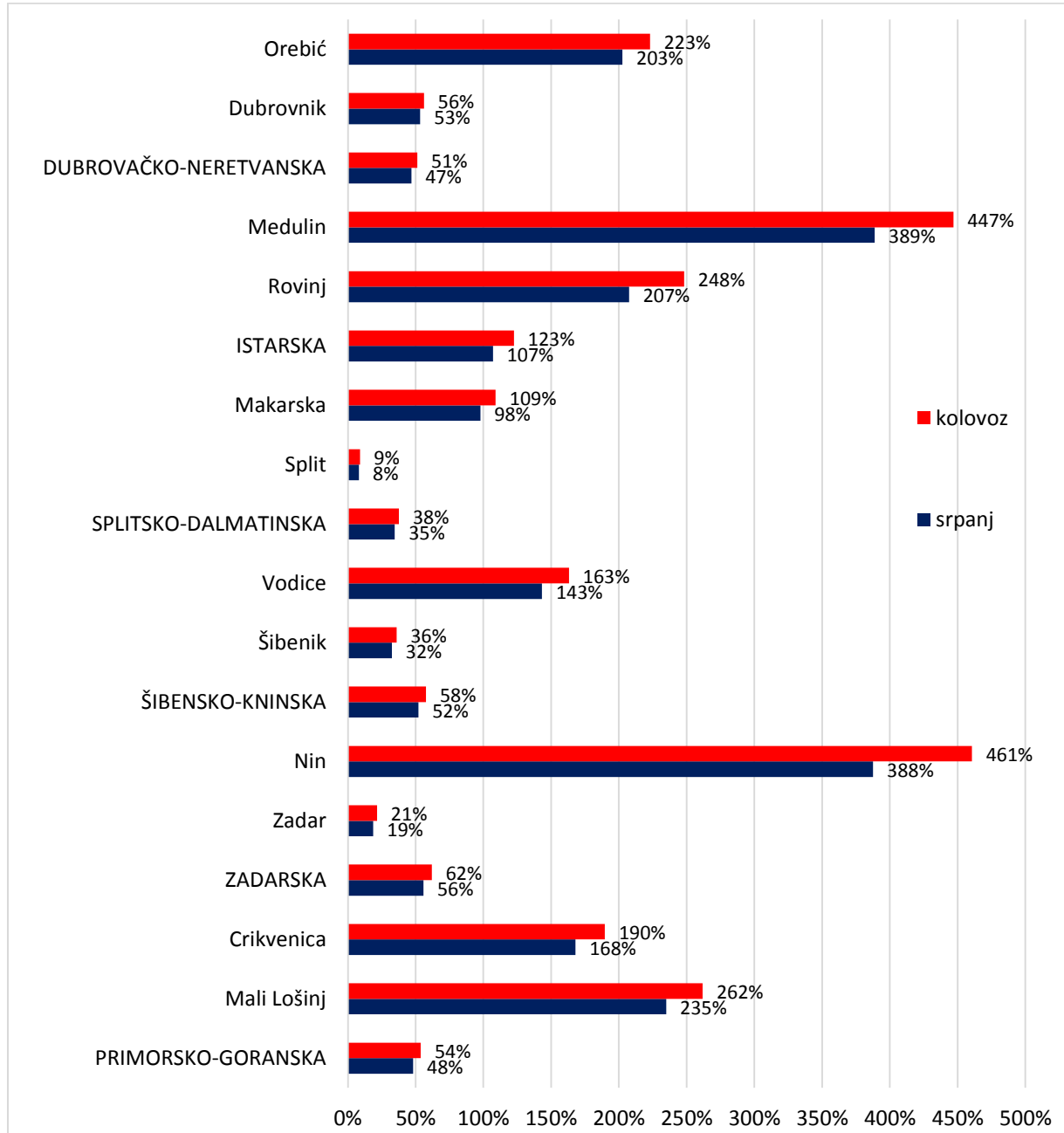
Simulacija očekivanog rasta broja stanovnika može se „spustiti“ i na gradove i općine: u kolovozu se očekuje porast broja stanovnika od 9% u Splitu

(relativno malen porast zbog velikog broja stanovnika grada Splita) do Nina (grad s manje od 3.000 stanovnika) u kojem povećanje iznosi 461%, odnosno broj stanovnika tijekom kolovoza povećava se za preko 5,5 puta uslijed dolazaka i noćenja turista. To predstavlja **najveće povećanje među promatranim turističkim središtima u jadranskoj Hrvatskoj u kolovozu,**

dok je u srpnju očekivano povećanje nešto niže, za 388%, odnosno za skoro 5 puta, gotovo identično kao i u Medulinu (za 389%).

Uz Nin, očekivanim rastom broja stanovnika tijekom vrhunca turističke sezone, u kolovozu, ističu se općina Medulin koja ima oko 6,500 stanovnika (447% očekivani rast u kolovozu, odnosno za gotovo 5,5 puta povećanje broja stanovnika) te grad Mali Lošinj koji ima malo iznad 8,000 stanovnika (s očekivanim rastom od 262% u kolovozu, odnosno preko 3,5 puta).

Graf 1: PROCJENA POVEĆANJA BROJA STANOVNIKA ZBOG TURISTIČKIH NOĆENJA U 2017.



Izvor: DZS; Izračun: HGK

Napomena: iznad svake županije navedena su po dva mjesta koja u toj županiji ostvaruju najveći broj turističkih noćenja.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

Simulacija povećanja potrošnje u segmentu hrane i pića u priobalnim županijama

Simulacijom porasta broja stanovnika u turistički najjačoj, Istarskoj županiji, na temelju očekivanih dolazaka i noćenja stranih i domaćih turista u kolovozu, dolazi se do izračuna da će se broj stanovnika na razini županije tijekom kolovoza 2017. i više nego udvostručiti (očekujemo da će u srpnju doći do porasta od najmanje 107% te u kolovozu do porasta od najmanje 123% u odnosu na broj domicilnih stanovnika županije. (Vidi: Graf 1, Tablica 2). Dodatno, na temelju procjene da je potrošnja turista u segmentu hrane i pića veća od potrošnje domaćega kupca za oko 2,4 puta, u Istarskoj županiji potencijal potrošnje u segmentu hrane i pića u kolovozu je, zbog potrošnje turista, oko 5 puta (oko 391%) veći u odnosu na potrošnju koju ostvari stanovništvo u razdoblju izvan sezone. (Vidi: Graf 2, Tablica 3).

S obzirom na to da je u Istarskoj županiji ostvareno oko 7,40 milijuna noćenja stranih turista u kolovozu 2016. godine, a u toj županiji je, prema popisu iz 2011. godine, bilo 208.055 stanovnika, **simulacija povećanja ukupnog potencijala potrošnje u segmentu hrane i pića izvan objekta smještaja nalazi se u Grafu 2 i Tablici 3.**

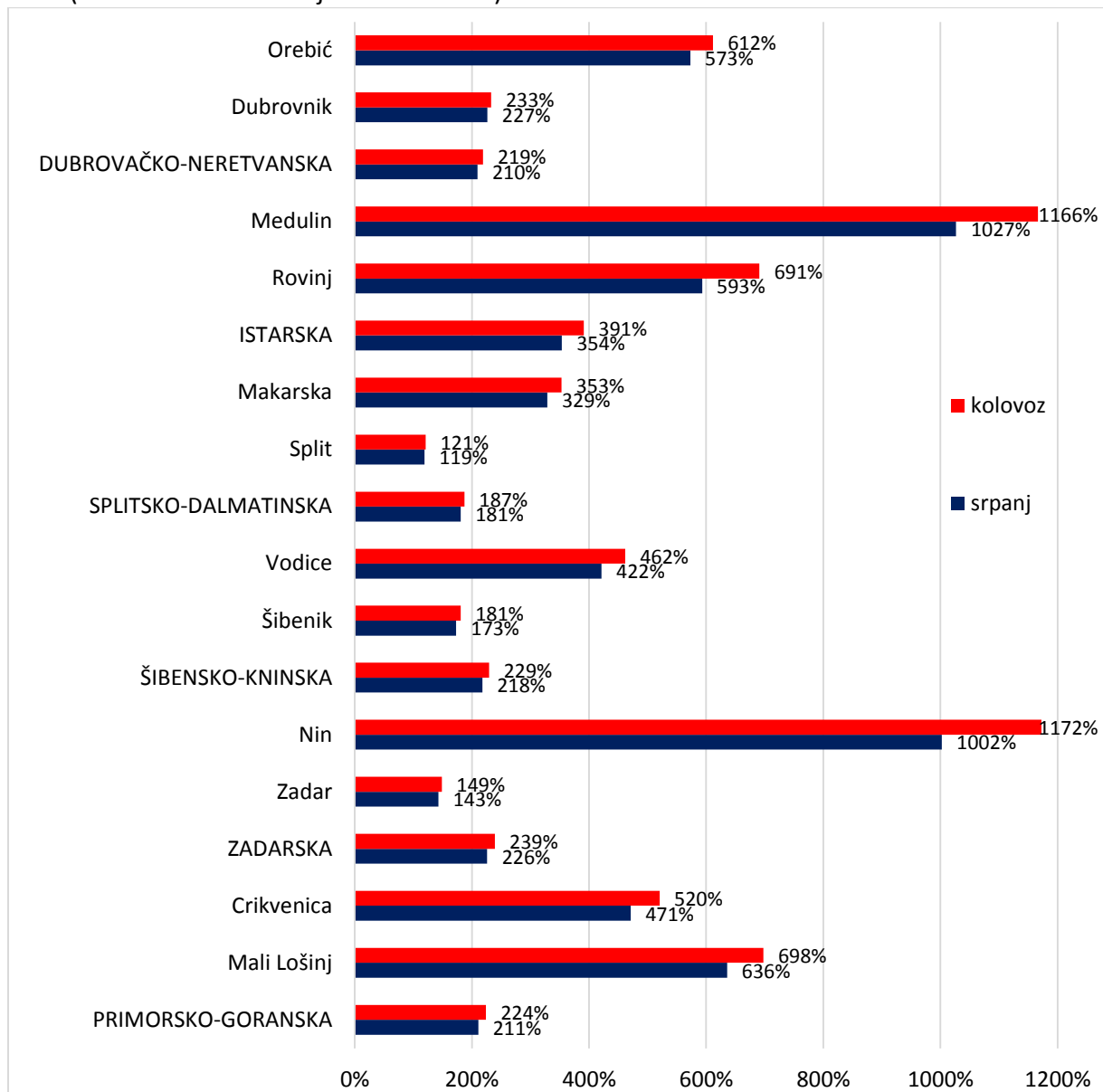
Tablica 3: SIMULACIJA POVEĆANJA UKUPNOG POTENCIJALA POTROŠNJE U SEGMENTU HRANE I PIĆA (u odnosu na razdoblje izvan sezone)

Županija/grad/općina	2017.	
	srpanj	kolovoz
PRIMORSKO-GORANSKA	211%	224%
Mali Lošinj	636%	698%
Crikvenica	471%	520%
ZADARSKA	226%	239%
Zadar	143%	149%
Nin	1002%	1172%
ŠIBENSKO-KNINSKA	218%	229%
Šibenik	173%	181%
Vodice	422%	462%
SPLITSKO-DALMATINSKA	181%	187%
Split	119%	121%
Makarska	329%	353%
ISTARSKA	354%	391%
Rovinj	593%	691%
Medulin	1027%	1166%
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	210%	219%
Dubrovnik	227%	233%
Orebić	573%	612%
Izvor: DZS; Izračun: HGK		

Usporedna simulacija može se napraviti i za preostale priobalne županije. Primjerice, procjenjuje se da bi Splitsko-dalmatinska županija u kolovozu 2017., pod utjecajem turističke sezone, mogla zabilježiti povećanje broja stanovnika na razini županije najmanje za oko 38% (Vidi: Graf 1, Tablica 2). Međutim, zbog veće potrošnje turista u segmentu hrane i pića izvan smještajnog objekta, učinak je kao da bi broj stanovnika (potrošača u tom segmentu) bio povećan za najmanje 187% (Vidi: Graf 1, Tablica 2). Drugim riječima, u Splitsko-dalmatinskoj županiji potencijal potrošnje hrane i pića u kolovozu je gotovo 3 puta veći u odnosu na vrijeme izvan sezone.

Isti izračun može se primijeniti i na ostale županije (Vidi: Graf 1, Tablica 2). U Primorsko-goranskoj županiji povećanje potencijala potrošnje hrane i pića iznosilo bi u kolovozu oko 224%, u Zadarskoj županiji oko 239%, Šibensko-kninskoj za oko 229% te u Dubrovačko-neretvanskoj za 233%.

Graf 2: SIMULACIJA POVEĆANJA UKUPNOG POTENCIJALA POTROŠNJE U SEGMENTU HRANE I PIĆA (u odnosu na razdoblje izvan sezone)



Izvor: DZS; Izračun: HGK

Simulacija rasta potencijala potrošnje hrane i pića na razini gradova / općina¹

Simulacija navedena u prethodnom poglavlju pokazuje da za vrijeme vrhunca turističke sezone dolazi do znatnog porasta potencijala potrošnje hrane i pića izvan smještajnog objekta turista. Takva simulacija može se „spustiti“ s razine županije i na razinu pojedinačnog grada ili općine te može uzeti u obzir i različite iznose izdataka turista (jer imaju različite sklonosti potrošnji s obzirom na državu odakle dolaze). (Vidi: Graf 2, Tablica 3)

U ovoj analizi napravljena je procjena (simulacija) povećanja ukupnog potencijala potrošnje u segmentu hrane i pića za 6 županija jadranske Hrvatske te za svaku županiju po dvije najjače turističke destinacije (tj. koje ostvaruju najveći broj turističkih noćenja). Najveći

¹ Što je promatrana teritorijalna jedinica manja po broju stanovnika (npr. razina grada/općine), to je preciznost procjene rasta potencijala potrošnje nepouzdanija. Ipak, određeni zaključci se mogu izvući i iz takvih procjena.

broj noćenja stranih turista u kolovozu 2016. godine u obrađenih 6 županija jadranske Hrvatske zabilježen je u Malom Lošinj, Crikvenici, Zadru, Ninu, Šibeniku, Vodicama, Splitu, Makarskoj, Rovinju, Medulinu, Dubrovniku i Orebiću, što predstavlja **30,3% ukupnog broja noćenja stranih turista**.

S obzirom na to da se, kao najjača destinacija za dolazak stranih turista, ističe Rovinj, prema simulacijama načinjenima u okviru ovoga rada, broj stanovnika u Rovinju tijekom kolovoza ove godine povećat će se najmanje za 3,5 puta (za 248%) pod utjecajem dolaska i noćenja (prije svega) stranih turista. Međutim, od analiziranih gradova i općina, **najveće očekivano povećanje broja stanovnika tijekom ove turističke sezone, bilježi grad Nin** u Zadarskoj županiji. Naime, u srpnju se očekuje da bi broj stanovnika bio povećan gotovo 5 puta (388%), a u kolovozu čak 5,5 puta (461%).

Međutim, uzme li se u obzir da je kupovna moć, tj. potrošnja stranog turista u segmentu hrane i pića izvan objekta koja je oko 2,4 puta veća od potrošnje domicilnog stanovništva, povećanje potencijala potrošnje hrane i pića u Ninu u kolovozu nije 5,5 puta, već (gleda li se povećanje potencijala potrošnje i koristi li se simulacija kao u slučaju županija) gotovo 13 puta (1172%). Drugim riječima, **potrošnja u segmentu hrane i pića u Ninu potencijalno je 13 puta veća u odnosu na prosječnu potrošnju izvan sezone**, najviše od svih promatranih gradova i općina.

U Medulinu su, s obzirom da ima i manje stanovnika od Rovinja, a druga je najjača destinacija u Hrvatskoj po noćenjima stranih turista, takva povećanja također izražena: broj stanovnika u kolovozu ove godine povećava se za oko 5,5 puta (za najmanje 447%), a **potrošnja u segmentu hrane i pića u Medulinu potencijalno je u kolovozu gotovo 13 puta (1.166%) veća u odnosu na prosječnu potrošnju izvan sezone**.

Zaključak

Navedeni izračuni i simulacije potencijala potrošnje u segmentu hrane i pića na temelju porasta broja stanovnika na nekom prostoru (županiji) uslijed dolaska i noćenja stranih turista u kolovozu, mogli bi pomoći i, primjerice, našim maloprodajnim lancima za pripremu za turističku sezonu, odnosno dodatno usmjeravanje potrošnje na određene segmente maloprodaje. Koliko je to važno za ukupan rast maloprodaje u Hrvatskoj, govori i podatak da je razina realnog prometa u trgovini na malo prošle godine bila za oko 7% manja u odnosu na razinu iz pretkrizne 2008. godine.

To je bitno i s gledišta očekivanja još jedne rekordne turističke sezone. Naime, za ovu godinu očekuje se rast noćenja i dolazaka turista u odnosu na 2016. godinu, dijelom i zbog povoljnijih sigurnosnih uvjeta u odnosu na našu turističku konkurenciju.

Zato je korisno procijeniti preferencije potrošnje turista, kako bi zainteresirani dijelovi našega gospodarstva mogli usmjeriti potrošnju (u slučaju obrađenom u ovom radu – segment potrošnje hrane i pića) i u one segmente u kojima Hrvatska ima konkurentnu proizvodnju (npr. prehrambena industrija), čime bi se dodatno potaknuo gospodarski oporavak.

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr